

2026-08-20
Fi2026/01762**Finansdepartementet**Statskontoret
Box 12028
102 21 Stockholm

Uppdrag till Statskontoret att kartlägga och analysera kommuners och regioners stöd till företag och andra juridiska personer

Regeringens beslut

Regeringen ger Statskontoret i uppdrag att kartlägga och analysera stöd till företag och andra juridiska personer som beslutas eller fördelas av kommuner och regioner. Myndigheten ska vidare undersöka i vilken utsträckning som felaktiga utbetalningar och brottsliga angrepp sker inom dessa stöd.

Vid genomförandet av uppdraget ska Statskontoret inhämta information från kommuner, regioner och Sveriges Kommuner och Regioner. Synpunkter ska även, i den utsträckning som det är lämpligt, inhämtas från Brottsförebyggande rådet, Ekobrottsmyndigheten, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, Polismyndigheten, Statens kulturråd, Svenskt Friluftsliv, Sveriges Riksidrottsförbund, Tillväxtverket, Utbetalningsmyndigheten, Åklagarmyndigheten och andra berörda myndigheter och organisationer.

Statskontoret ska löpande informera Regeringskansliet (Finansdepartementet) om hur arbetet med uppdraget fortskrider. Myndigheten ska senast den 31 mars 2027 lämna en skriftlig redovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Finansdepartementet).

Bakgrund

Brottslighet och fusk som medför att stora belopp felaktigt betalas ut från välfärdssystemen och andra offentliga stödsystem är ett stort samhällsproblem. Angreppen mot det offentliga har efter hand blivit mer avancerade,

och i vissa fall handlar det om systematiska angrepp mot kommunala och statliga utbetalningar.

Bidragsbrottslagen (2007:612) är tillämplig på bidrag, ersättningar, pensioner och lån för personligt ändamål som enligt lag eller förordning beslutas av bl.a. en kommun och betalas ut till en enskild person (ekonomisk förmån). Lagen omfattar även stöd, bidrag och ersättningar som enligt lag eller förordning beslutas av en kommun och avser en enskild person, men betalas ut till eller tillgodoräknas någon annan än den enskilde (ekonomiskt stöd).

Den 1 januari 2026 trädde subventionsbrottslagen (2025:1267) i kraft. Genom lagen får statliga stöd till företag och andra juridiska personer som beslutas av statliga myndigheter och enskilda organ ett särskilt straffrättsligt skydd. Lagen innebär en kriminalisering av vissa handlingar och underlåtenhet som avser statligt företagsstöd. Exempelvis ska den som lämnar oriktiga uppgifter, eller inte anmäler ändrade förhållanden och på så sätt orsakar fara för att statligt företagsstöd betalas ut felaktigt dömas för brott. Ekobrottsmyndigheten handlägger mål om brott mot subventionsbrottslagen. Den 1 januari 2026 trädde vidare lagen (2025:1268) om underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar av statligt företagsstöd i kraft. Enligt lagen är statliga myndigheter och enskilda organ som beslutar om statligt företagsstöd enligt subventionsbrottslagen och Kronofogdemyndigheten skyldiga att underrätta den utbetalande aktören bl.a. om det finns anledning att anta att statligt företagsstöd har betalats ut felaktigt. Även regionerna omfattas till viss del av en underrättelseskyldighet.

Stöd till företag och andra juridiska personer, såsom föreningar inom det civila samhället, beslutas eller fördelas också av kommuner och regioner. Det finns indikationer på att även sådana stöd kan vara utsatta för brottsliga angrepp (se Myndighetsgemensam lägesbild om organiserad brottslighet 2023, Polismyndigheten, A2015.519/2023 s. 9). Ekonomiska förmåner och stöd från kommuner som betalas ut till eller avser fysiska personer har som framgår ovan redan i dagsläget ett förstärkt straffrättsligt skydd i bidragsbrottslagen. Varken bidragsbrottslagen eller bestämmelserna om subventionsbrott i subventionsbrottslagen är dock tillämpliga på stöd som riktar sig till företag och andra juridiska personer och beslutas eller fördelas av kommuner och regioner (se prop. 2018/19:132 s. 60 och 61, prop. 2024/25:187 s. 34, 35, 112 och 113). Sådana stöd omfattas inte heller av

lagen om underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar av statligt företagsstöd (se prop. 2024/25:187 s. 71, 72 och 121).

Det är angeläget att antalet felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen och andra offentliga stödsystem och brottslighet riktad mot dessa system minskar. Att motverka brottslighet och felaktiga utbetalningar är centralt både för att upprätthålla tilliten till stödsystemen och för att skydda den verksamhet som bedrivs inom det civila samhället. Det kan även finnas en risk för övervältring av problemen med felaktiga utbetalningar och brottslighet till kommuner och regioner när regleringen och arbetet med att motverka felaktiga utbetalningar förstärks för statliga företagsstöd. Stöd till företag och andra juridiska personer, såsom föreningar inom det civila samhället, som beslutas eller fördelas av kommuner har inte kartlagts närmare (jfr SOU 2024:24 s. 44). För att kunna ta ställning till behovet av en särskild straffrättslig reglering och en underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar av sådana stöd behövs mer kunskap om stöden och hur dessa är konstruerade. Statskontoret bör därför ges i uppdrag att kartlägga de stöd till företag och andra juridiska personer som förekommer inom kommuner och regioner.

Närmare om uppdraget

Med kommuners och regioners stöd till företag och andra juridiska personer avses sådana stöd som beslutas eller fördelas av en kommun eller en region. Med stöd avses någon form av subvention. Det ska alltså vara ett ekonomiskt stöd eller bidrag som lämnas i ett stödjande syfte, t.ex. för att främja en viss produktion eller aktivitet. Stöd kan betalas ut till företag, inklusive enskilda näringsidkare, eller andra juridiska personer, t.ex. föreningar och stiftelser. Ett exempel är de stöd som kommuner och regioner betalar ut till ideella föreningar inom idrotts-, kultur- eller friluftsområdet. Kommuner och regioner kan även få i uppgift att fördela stöd som finansieras från statens budget. Det handlar om statliga stöd till företag och andra juridiska personer som beslutas av en kommun eller region på uppdrag av staten, t.ex. regionala företagsstöd, stöd till kommersiell service och stöd till projektverksamhet inom den regionala utvecklingspolitiken. Det finns även andra s.k. riktade statsbidrag till kommuner och regioner, som får användas för ett visst ändamål och t.ex. kan fördelas vidare till företag eller andra juridiska personer. Ett sådant exempel är de statliga medel som lämnas till regionerna och Gotlands kommun av Statens kulturråd via den s.k. kultursamverkansmodellen enligt

lagen (2010:1919) om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet och förordningen (2010:2012) om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet. Uppdraget omfattar alltså även företagsstöd som betalas ut av en kommun eller region på uppdrag av staten (jfr prop. 2024/25:187 s. 34 och 35).

Med stöd till företag och andra juridiska personer avses inte insatser eller verksamhet som en kommun eller en region tillhandahåller eller bedriver som inte är av ekonomisk karaktär, t.ex. tillhandahållande av hemtjänst, hälso- och sjukvård samt utbildning. Att en kommun eller region upphandlar varor eller tjänster av ett företag som utför verksamhet åt kommunen eller regionen medför inte heller att den ersättning som betalas till leverantören av varan eller tjänsten är att anse som ett företagsstöd. Ersättningar som betalas ut på avtalsmässig grund, som ett vederlag för en utförd prestation, omfattas alltså inte av uppdraget (jfr prop. 2024/25:187 s. 112).

I uppdraget ingår att

- kartlägga vilka stöd till företag och andra juridiska personer som kommuner och regioner i dagsläget beslutar om eller fördelar, hur dessa stöd finansieras och de utbetalda stödens storlek,
- analysera hur stöden är konstruerade och redogöra för hur de regleras, bl.a. vilka villkor som ställs upp för att beviljas stöd, om ansökan krävs och vad den ska innehålla, vilka krav som ställs på identifiering av sökande, hur stöd betalas ut, om det finns en skyldighet att anmäla ändrade förhållanden, om det finns möjlighet till återkrav och om det finns någon uppgifts- eller underrättelseskyldighet,
- undersöka i vilken uträkning som felaktiga utbetalningar och brottsliga angrepp har skett inom dessa stöd, bl.a. andelen beslut om återkrav och återbetalningar samt antalet anmälningar om brott riktade mot stöden,
- redogöra för hur kommuner och regioner arbetar med att identifiera risker och använder sig av riskbaserade kontroller och andra kontroller för att motverka felaktiga utbetalningar och brottsliga angrepp, och
- redovisa vilka risker för felaktiga utbetalningar och brottsliga angrepp som kommuner och regioner har identifierat i det arbetet.

På regeringens vägnar

Elisabeth Svantesson

Theresa Winnberg Elliot

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM
Justitiedepartementet/DÅ, INS, KRIM och L5
Socialdepartementet/ICU
Finansdepartementet/BA1, BAS, K, SFÖ, SI och S3
Utbildningsdepartementet/GV
Klimat- och näringslivsdepartementet/NIM
Kulturdepartementet/KKM
Landsbygds- och infrastrukturdepartementet/RUL
Brottsförebyggande rådet
Ekobrottsmyndigheten
Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor
Polismyndigheten
Statens kulturråd
Tillväxtverket
Utbetalningsmyndigheten
Åklagarmyndigheten
Svenskt Friluftsliv
Sveriges Kommuner och Regioner
Sveriges Riksidrottsförbund